

ABSTRAKT

(Vypracování systému na vytváření spravedlivého prostředí dopravního trhu včetně harmonizace zpoplatnění užívání dopravní infrastruktury. MD ČR, 2005; seminář 2006)

Klíčová slova

Doprava, harmonizace, legislativa, počítačový model, rozhodování, realizace

Klíčové poznatky

Absolutně spravedlivé tržní dopravní prostředí v rámci EU pro všechny druhy dopravy, resp. dopravce, nelze v krátkém časovém horizontu vytvořit jen liberalizováním dopravního trhu, který je podmínkou nutnou, nikoliv však postačující.

Lze však docílit *relativně spravedlivou harmonizaci* podmínek v zemích EU, i mezi druhy dopravy, zejména mezi silniční a železniční.

Stát má možnost, a využívá ji, ekonomicky podporovat výstavbu určitých částí dopravních infrastruktur, i provozování určitých druhů dopravy, nebo podporování dopravců pro definované přepravy.

Tyto podpory je možné realizovat jen v souladu s legislativou EU a nesmějí podstatně narušit dopravní trh. Absolutní spravedlnost dopravního trhu však narušují.

Samostatným problémem je rovnoprávný přístup dopravců na dopravní infrastruktury jakož i pro všechny jejich uživatele. Rozdíl je mezi dopravci provádějícími přepravu osob a zboží, a individuálními uživateli dopravních cest.

Harmonizace trhu se týká dopravců, zpoplatnění se týká všech uživatelů dopravních infrastruktur.

Harmonizace dopravního trhu není možná bez vytvoření jednotného *tarifního systému*. *Sazby* v něm budou převážně ovlivňovány nabídkou a poptávkou.

Řešení projektů VaV (věda a výzkum) specifikuje a diverzifikuje pojem „*harmonizace dopravního trhu*“ a to na úrovni:

- mezi státy v rámci EU,
- mezi druhy dopravy v ČR,
- mezi dopravci v každém druhu dopravy v ČR, zejména silničními.

Harmonizace *mezi státy* je záležitostí EU. V projektu VaV jsou z různých dokumentů EU zpracovány návrhy na harmonizační opatření v ČR.

Pro návrh harmonizace *mezi druhy dopravy* je vypracován počítačový model „EDD“ (Ekonomika druhů dopravy), který v kvantifikované formě umožňuje tvorbu predikčních variant až do roku 2020, s automatickým dopočítáváním důsledků té které varianty. Decizní sféře umožňuje ekonomicky preferovat vybraný druh dopravy. Model „EDD“ obsahuje tři varianty potřeb rozvoje dopravních infrastruktur a tři varianty možných finančních zdrojů.

Pro harmonizaci podmínek pro *silniční dopravu* je vypracován počítačový model „ESD“ (Ekonomika silniční dopravy). Model umožňuje v rámci celkového zpoplatnění silničních dopravců tvorbu variant dělby mezi různé druhy zpoplatnění. (Například

kompensovat vyšší náklady domácích silničních dopravců, vyvolané výkonovým mýtným, snížením silniční daně, resp. daně z vozidla.)

Sféry řešení projektu VaV

- Verbální návrhy na zlepšování harmonizace v rámci ČR
- Počítačové modely pro práci s variantami ekonomicky kvantifikovaných údajů pro optimalizaci rozhodování.

Verbální návrhy na zlepšení harmonizace mohou být realizovány v navrhovaných termínech po rozhodnutí decizní sféry.

Počítačové modely jsou již implementovány na pracovišti Ministerstva dopravy ČR. Mohou být dlouhodobě využívány. Jsou efektivním systémem na podporu rozhodování. Naplněny jsou údaji na úrovni znalostí a představ v roce 2005. Uživatelé modelů by měli aktualizovat vstupní data podle měnících se podmínek a názorů.